

“La crítica sol interpretar-se com un atac personal”

Jaume Policarpo (Albaida, 1962) és director i membre fundador de Bambalina Titelles, que ja ha fet 25 anys.

Amb alguns dels seus muntatges amb titelles d'èxit encara en repertori, Bambalina celebra l'aniversari. *Quixot* i *Lennon* són dos exemples de la línia artística de la companyia d'Albaida. Titelles amb llenguatge universal i teatre d'adults i minoritari en què investiguen el llenguatge teatral a través d'escriptures diferents. En aquest punt, *El cel dins una estança* resumeix l'esperit de la companyia dirigida per Jaume Policarpo (Albaida, 1962). O almenys, una línia actual sense objectius concrets excepte el de trobar nous llenguatges.

—**Com ha funcionat el muntatge d'aniversari?**

—La resposta ha estat bona. Ho hem constatat en la connexió del públic. Els més joves entraven més en la història i els no tan joves ho observaven des de certa distància. També és cert que el muntatge s'ha orientat als més joves.

—**Hi han influït els actors?**

—No és una obra pensada per als actors i ni tan sols per als personatges. Ens importava el procés d'escriptura, és a dir, com integrar tres escriptures diferents a la mateixa història. De fet, Sergi Caballero, Carme Juan i Carmen López passaren un càsting.

—**Els titelles passen a ser la part onírica. Vol dir alguna cosa?**

—Tota creació artística travessa distintes fases. Tot i que hi ha titelles en

aquest muntatge, no volem que la seua presència esdevinga una obligació. Ens interessa molt més la recerca de llenguatges per arribar al públic. Les titelles han estat una via d'arribar-hi i d'expressar-nos, però n'hi ha moltes més.

—**Quins temes han interessat Bambalina al llarg de vint-i-cinc anys?**

—Ens ha interessat escapar dels convencionalismes i de les tradicions, de les fórmules i d'allò que el públic pot esperar. El fet de replantejar-s'ho tot cada vegada i innovar és una constant.

—**Bambalina, però, ha estat clàssica alguna vegada?**

—Realment no, però aquesta innovació no era conscient. A poc a poc i, sobretot, pel coneixement d'altres corrents teatrals en festivals d'Europa, hem obert la ment a altres formes. Això, a més, ens ha portat a treballar amb altres companyies i altres professionals valencians.

—**Heu estat molts anys al capdavant del Festival Internacional de Titelles de la Vall d'Albaida; per què han deixat la direcció?**

—Una vegada el festival s'ha consolidat, després de vint anys, la sensació és que només tenim un paper de programadors. Al principi ens movia el fet de dignificar els titelles, portar gent d'arreu del món a la comarca i organitzar-ho tot. Però, en l'actualitat, les nostres expectatives estan cobertes i preferim dedicar-nos a la creació com a companyia.

—**La Vall d'Albaida té un altre dels festivals amb major projecció experimental, les Nits d'Aielo i Art. És una casualitat?**

—Sembla que a la comarca té vocació de cosmopolitisme i d'encetar aquesta mena d'iniciatives.

—**Com a projecte humà, què queda de tota la gent que ha fet aquest viatge amb Bambalina?**

—Com en moltes iniciatives, han passat moltes persones. Bambalina comen-

ça amb gent d'Albaida i, quan es professionalitzà, alguns decidiren no continuar. En realitat, els interessos de cada espectacle i de cada moment, fins i tot econòmics, han condicionat més les persones de cada projecte professional. També perquè les vides personals són complicades.

—**Bambalina sempre s'ha posicionat sobre l'estat del sector professional valencià. Què ens en diu?**

—Que tot és millorable. Ens interessa despertar el sentit crític del públic, ja que això també és saludable per a la democràcia. Sempre, però, des d'un punt de vista de crítica constructiva i per a millorar les coses, de superar-se i de canviar. Tot i això, el sentit crític sol interpretar-se a l'inrevés, com un atac personal. Pense que de l'altra manera ens canvien les coses, però molt a poc a poc.

—**Vostè és el realitzador habitual de les escultures dels premis Avetid. Enguany sou uns dels guardonats...**

—Bé, no tinc cap compromís de fer-les. Cada any m'encarreguen les escultures. Enguany han estat uns premis més institucionals per la presència de polítics de tots els signes i que s'ha burocratitzat un poc, però abans eren uns premis més entre amics.

—**Al sector valencià sol haver-hi l'opinió que no hi ha companyies referencials, al contrari que a Catalunya. Què en penseu?**

—Al meu parer, les gran companyies catalanes viuen, en certa manera, d'un prestigi pretèrit. Tot i que és cert que hi ha companyies catalanes referencials, aquestes han entrat en certa decadència. Ací a València passa, malauradament, que ni tan sols no hem arribat a poder entrar en cap decadència. És complicat parlar comparativament de les dues situacions, catalana i valenciana. La valenciana no ha tingut durant molts anys suport públic, tot i que s'ha potenciat la

PAULA REIG

iniciativa privada de moltes altres companyies. Això ens ha conferit una entitat i una personalitat pròpia i el fet que hagen quallat projectes interessants. El teixit ja s'ha fet. Ara falta que el suport institucional no siga aquest dispendi. d'altra banda, tant a la catalana com a la valenciana els cal una ajuda externa per traspasar, d'una vegada per totes, la frontera autonòmica.

—Al llibre d'aniversari escriuen molts amics i col·laboradors, què és el que us ha agradat més?

—Volíem evitar, sobretot, que parlaren de Bambalina exclusivament. Els hem proposat que escriviren a partir d'una imatge i una idea perquè aportaren el seu punt de vista. Aquest era l'esperit de les col·laboracions, la manera de funcionar i, ente tots, a veure què en sortia. Era, en realitat, una manera de replantar-se les coses sense traure cap conclusió i moltes alhora. Una és que els anticonvencionalismes poden ser un altre convencionalisme més.

Paula Reig

Alfons Llorenç

Trossos i mossos

Marc

Ausiàs March, el poeta "més profund, impressionant i permanent dels poetes catalans", segons Martí de Riquer, el "cavallero valenciano de nación catalana", segons l'edició castellana de 1539, va morir, a la ciutat de València, on vivia, el 3 de març del 1459. Fou soterrat "en lo vas o capella dels Marcs en lo claustre de la Seu". Hom va voler reconèixer aquesta sepultura al peu d'un altaret, al costat de la porta dels Lleidatans, al creuer de l'Epístola de la catedral valentina. Una lauda, amb versos del difunt, ho indica: "Jo sóc aquest qui en la mort delit prenc,/ puix que no tolç la causa per què em ve".

Fou pioner a allunyar-se de la buida retòrica, de la superficial eloqüència, dels oripells postissos trobadorescs: "deixant a part l'estil dels trobadors/ qui, per escalf, traspassen veritat". Lluny d'enginyosos artificis de llenguatge, "sens algun art" de joc floral "d'embellir los fets", introdueix, per pri-

Sant Jeroni de Cotalba, a Alfauir (Safor), fundat l'any 1388.

mera volta, en la poesia les idees, els sentiments, les passions —"Amor, de vos sap lo qui sens vós està"—, les pors —"jo tem la mort"—, el flux de la realitat —"mon parlar ateny en res a faules"— i del seu món interior despietadament despulcat: "A tem he cor d'acer, de carn e fusta."

El "ben enamorat" posà en marxa els mecanismes essencials de la poesia contemporània i desprovençalitzà la lírica, adoptant la llengua del seu poble; un senyal d'afirmació nacional i d'estima al Regne que alçava el vol; una llengua que consolidà i dotà d'una extraordinària maduresa. (Una llengua bandejada pel nacionalisme excloent dels amos i els guies del monestir ausiasmarquià de sant Jeroni de Cotalba, construït per son pare, el poeta Pere March, on enterrà les seues dues mullers, Isabel Martorell i Joana Escorna: "No sé por que todos se empeñan en que explique este lugarajo en valenciano, cuando todos entienden el español?").